

สถานคุมขังภายหลังพ้นโทษ*

Post-Release Confinement Facilities

ฤทธิรงค์ จุฑาพฤตทิกร**

Rittirong Chutapruttikorn**

ธัญลักษณ์ นามจักร***

Thanyaluck Namjuck***

กิตตินันท์ ต้นติววงศ์****

Kittinan Tantivong****

บุญยารัตน์ บัวยัง*****

Boonyarat buayang*****

■ บทคัดย่อ

การออกแบบสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติ
มาตรการป้องกันกระทำผิดซ้ำ พ.ศ. 2565 ซึ่งมุ่งแก้ไขและฟื้นฟู
ผู้กระทำความผิดร้ายแรงหลังพ้นโทษ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุล
ระหว่างสิทธิของผู้พ้นโทษและการสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย

* ขอขอบคุณ ดร.ชัตติยา รัตนดิลก ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ผู้ให้คำแนะนำในการดำเนินงานวิจัยนี้
จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณสำนักงานกิจการยุติธรรมสำหรับการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการวิจัย โดยบทความนี้
เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการออกแบบสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่ผู้ถูกเฝ้าระวัง ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกัน
การกระทำความผิดซ้ำ ในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ภายใต้ชุดโครงการพัฒนาเทคโนโลยีและ
นวัตกรรมเพื่อรับมือภาวะวิกฤตจากโรคระบาดในสถานที่ควบคุม / คุมขัง ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566

I would like to express my gratitude to Dr.Kattiya Ratanadilok, Director of the Institute for Justice Research and
Development, for her guidance in the successful completion of this research. I would also like to thank the Office of
Justice Affairs for their involvement in the research project. This article is part of the project on designing post-release
confinement facilities for individuals under surveillance, in accordance with the Act on Measures to Prevent Recidivism
in Sexual or Violent Offenses B.E. 2565. It is part of a series of projects under the Development of Technology and
Innovation for Crisis Management in Controlled/Confinement Facilities, funded by the Office of the Science, Research,
and Innovation Promotion Commission for the fiscal year 2023.

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Assistant Professor (PhD) at School of Architecture Bangkok University

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Assistant Professor (PhD) at School of Law Bangkok University

**** ผู้ช่วยวิจัย ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Assistant Researcher at School of Architecture Bangkok University

***** ผู้ช่วยวิจัย ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Assistant Researcher at School of Architecture Bangkok University

Received: 22 October 2024 Revised: 10 February 2025 Accepted: 4 March 2025

ให้กับสังคม งานวิจัยนี้ศึกษาถึงความต้องการในการใช้พื้นที่ของสถานคุมขังและวิเคราะห์แนวทางการฟื้นฟูผู้พ้นโทษเพื่อนำไปสู่การออกแบบสถานที่ที่เหมาะสมและไม่ให้ความรู้สึกเป็นเรือนจำ โดยใช้วิธีการวิจัย เช่น การสำรวจกรณีศึกษาทั้งเรือนจำและบ้านกึ่งวิถี การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และออกแบบร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นแนวคิดการสร้าง “ภาวะปกติ” ให้กับผู้พ้นโทษ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการออกแบบสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษจะต้องกำหนดให้ผู้พ้นโทษได้มีพื้นที่ส่วนตัว พื้นที่บำบัดพื้นที่ฝึกวิชาชีพ และพื้นที่สร้างความสัมพันธ์กับครอบครัว ผลงานออกแบบนี้สามารถใช้เป็นต้นแบบในการประยุกต์ใช้เพื่อออกแบบสถานคุมขังในอนาคตที่อาจจะช่วยลดจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำได้

คำสำคัญ: สถานที่ไม่ใช่เรือนจำ, การออกแบบพื้นที่ยุติธรรม, การจองจำปราศจากเรือนจำ, ผู้พ้นโทษ

■ Abstract

The design of post-release confinement facilities is operated under the Preventive Measures Against Repeat Offenders Act B.E. 2565 (2022), which aims to rehabilitate serious offenders after release. This legislation emphasizes the balancing between the rights of ex-offenders and building public safety confidence in society. This study examines spatial needs in confinement facilities and analyzes rehabilitation

approaches for ex-offenders, aiming for appropriate designs that do not resemble traditional prisons. Case studies of prisons and halfway houses, interviews and focus groups with experts, and collaborative design sessions with stakeholders were employed, focusing on the concept of “normalcy” toward ex-offenders. The findings reveal that post-release confinement facilities should include private spaces, therapeutic areas, vocational training zones, and family interaction spaces. This proposed design can serve as a prototype for future confinement facilities, potentially reducing the recidivism rates.

Keywords: Non-prison confinement facilities, justice space design, incarceration without prisons, ex-offenders

■ บทนำ

ที่มาของโครงการ

ในวันที่ 23 มกราคม 2566 “พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565” ได้มีผลบังคับใช้ที่มุ่งเน้นสำหรับผู้ก่อคดีที่มีลักษณะสะเทือนขวัญและต้องคำพิพากษาเด็ดขาด 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) การฆาตกรรม 2) การข่มขืนกระทำชำเรา 3) การกระทำความผิดทางเพศกับเด็ก 4) การทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย 5) การทำร้ายร่างกายสาหัส 6) การเรียกค่าไถ่ 7) นักค้ายาเสพติด

รายสำคัญ และเมื่อนักโทษกลุ่มนี้ได้รับโทษเสร็จสิ้นตามกฎหมายก็จะได้รับการปล่อยตัวสู่อิสรภาพดังเช่นผู้ต้องโทษประเภทอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ด้วยคดีที่ก่อมีลักษณะเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่ก่อให้เกิดความหวาดหวั่นต่อสังคมและความหวาดเกรงต่อการกระทำผิดซ้ำ พระราชบัญญัตินี้จึงได้ให้อำนาจศาลในการออกคำสั่งใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเหล่านั้นในฐานะที่เป็น “ผู้พ้นโทษ” โดยได้กำหนดไว้ว่า “ผู้ใดถูกคำสั่งให้คุมขังภายหลังพ้นโทษ ให้กรมราชทัณฑ์คุมขังไว้ในสถานที่ที่มีใบเรือนจำ และจะปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ซึ่งจะสังเกตได้ว่า “สถานคุมขัง” นี้ไม่ใช่เรือนจำและการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษจะไม่ใช่การจองจำ แต่จะส่งเสริม บำบัด แก้ไข และฟื้นฟูผู้พ้นโทษ อันคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งตามกฎหมายเพื่อรักษาสมดุลระหว่างการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยและการคุ้มครองสิทธิอย่างเหมาะสม (Ministry of Justice, 2023, January 23)

อย่างไรก็ตามสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษนั้นยังไม่มีต้นแบบที่เป็นรูปธรรมว่าควรมีลักษณะเป็นอย่างไรที่จะไม่บ่งบอกถึงภาพลักษณ์ของความไม่เป็นเรือนจำ อีกทั้งพื้นที่ในการบำบัดรักษาแก้ไขฟื้นฟู ควรมีสภาพแวดล้อมอย่างไรที่จะส่งเสริมให้กระบวนการดังกล่าวมีประสิทธิภาพและสร้างความมั่นใจให้กับสังคมได้ว่า ผู้ที่ผ่านกระบวนการนี้จะสามารถออกไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นโดยไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

จุดประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการประโยชน์ใช้สอยต่าง ๆ ภายในสถานคุมขังนี้ และวิเคราะห์แนวปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษที่เหมาะสมต่อ

การควบคุมดูแล ติดตาม การบำบัด แก้ไข รักษาฟื้นฟู อันจะนำไปสู่แนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมต่อผู้ใช้สอยอาคารและเป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อเป็นต้นแบบทางสถาปัตยกรรม สำหรับสถานที่คุมขังภายหลังพ้นโทษ

การวิเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิด

ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน (Nattawat Suttiyotin, 2012) ได้แจกแจงแนวคิดของการลงโทษไว้ 3 แนวทาง คือ 1) ลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน 2) ลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งเพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลัวที่จะกระทำผิดซ้ำและข่มขู่บุคคลที่คิดจะกระทำผิด และ 3) เพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้ผู้กระทำความผิดไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ จึงนำไปสู่การจัดเตรียมผู้ต้องขังก่อนปล่อย ทั้งการอบรมจิตใจ การฝึกอาชีพ เพื่อให้พร้อมกลับไปดำเนินชีวิตแบบบุคคลทั่วไปได้

ปกป้อง ศรีสนธิ (Pokpong, S., 2021) ได้เพิ่มเติมอีก 2 แนวทาง คือ การตัดความสามารถในการกระทำความผิดและการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องและเคารพสิทธิมนุษยชนที่ให้ความสำคัญกับการสำนึกในพฤติกรรมที่ผิดพลาด โดยพยายามให้ผู้กระทำผิดไม่เกิดความรู้สึกว่าสังคมไม่ยอมรับ ซึ่งการลงโทษในลักษณะนี้จะช่วยลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำและช่วยให้ผู้กระทำผิดเหล่านั้นได้มีโอกาสกลับไปทำมาหากินได้ (Khaosabuy, C., 2020; McNeill, F. 2014, pp.4195-4206)

สำหรับสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้วางหลักการคุมขังภายหลังพ้นโทษไว้ว่า ผู้ถูกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษควรได้รับการปฏิบัติ

แตกต่างจากนักโทษทั่วไป ผู้ถูกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษควรถูกส่งตัวไปคุมขังในสถานที่ที่มีโปรแกรมจำ หากจำเป็นต้องคุมขังในเรือนจำจะต้องปฏิบัติกับผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษแบบที่ไม่ถูกพิพากษาว่ากระทำความผิด (Office of Justice Affairs, 2019)

■ วิธีการวิจัยและออกแบบ

การดำเนินการวิจัยและการพัฒนางานออกแบบสถานที่คุมขังภายหลังพ้นโทษนี้เริ่มต้นขึ้นในเดือน พฤศจิกายน 2568 ภายหลังพระราชบัญญัติฯ ได้ประกาศใช้ไม่ถึง 1 ปี โดยเริ่มจากการสำรวจกรณีศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากทีมวิจัยยังไม่พบกรณีศึกษาของสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษสำหรับผู้พ้นโทษที่เคยก่อคดีสะท้อนขวัญ จึงทำการศึกษารูปแบบเรือนจำที่มีแนวคิดในการออกแบบที่คำนึงถึงมนุษยธรรมทดแทน เช่น Halden prison, Bastøy Prison, Anstalten Correctional Facility และ Herstedvester Prison และศึกษากำหนดถึงวิถีถึงแนวปฏิบัติที่มีต่อการดูแลผู้พ้นโทษ เช่น บ้านกึ่งวิถีปูลารายอ กาแลตาแป และบ้านกึ่งวิถี The Osborne Association เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมตามแนวคิดการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งจะกล่าวถึงอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

นอกจากนั้นแล้ว ทีมวิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ทำการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder analysis) เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการและระบุบทบาทความสัมพันธ์ที่แต่ละท่านมีต่อกลุ่มผู้พ้นโทษสำหรับกำหนดแนวทางในการ

เก็บข้อมูล ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ได้ช่วยกำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มแรกได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและกลุ่มที่ 2 ใช้การสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูล

วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาใช้เพื่อศึกษาความเห็น ความเข้าใจ ทักษะคิด และประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคุมขังภายหลังพ้นโทษ โดยกลุ่มที่ให้การสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย 1) กลุ่มนโยบายและกฎหมายโดยเป็นตัวแทนจากกระทรวงยุติธรรมและคณะนิติศาสตร์ 3 คน 2) กลุ่มกระบวนการพิจารณาคดีโดยเป็นตัวแทนจากศาลและอัยการ 3 คน 3) กลุ่มรองรับการจองจำโดยเป็นตัวแทนจากกรมราชทัณฑ์ (เรือนจำกลางคลองเปรม) 2 คน 4) กลุ่มทุนความรู้ 8 คน ได้แก่ นักสิทธิพลเมือง, สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, สหวิชาชีพ, สำนักงานกิจการยุติธรรม, และนักวิจัยสิทธิมนุษยชน 5) กลุ่มบำบัด 7 คน ได้แก่ หมอ, จิตแพทย์/นักจิตวิทยา, นักสังคมสงเคราะห์, นักบำบัดด้านอาชญา, นักอาชญาวิทยา, และนักทฤษฎีอาชญา และ 6) กลุ่มพัฒนาวิธีการควบคุม 6 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมคุมประพฤติ, ตำรวจ, นักพัฒนา/เจ้าหน้าที่ติดตามอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว

ทีมวิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอดีตผู้ต้องขังเพื่อศึกษาประสบการณ์จากการถูกจองจำและความต้องการด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้งระหว่างอยู่ในเรือนจำและภายหลังพ้นโทษจำนวน 12 คน ซึ่งมี 2 คนเคยต้องโทษคดีร้ายแรง และ 2) กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ พยานในคดีร้ายแรง, ผู้สื่อข่าว, อาสาสมัครชุมชน, นายจ้างองค์กร (ของอดีตผู้ต้องขัง) และผู้นำชุมชน จำนวนรวมกัน 10 คน เพื่อให้ทราบถึง

ระดับการยอมรับต่อแนวคิดสถานคุมขังภายหลัง
พ้นโทษและต่อการเปิดเผยตัวตนของอดีตผู้ก่อ
คดีสะท้อนขวัญสู่สาธารณะ

และออกแบบชั้นสมบูร์นอีก 1 ครั้ง โดยทีมงาน
ได้นำเสนอแต่ละพื้นที่ใช้สอยของสถานคุมขัง
ภายหลังพ้นโทษเพื่อขอรับข้อเสนอแนะ

ภาพที่ 1 การประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อเสนอความเห็นต่องานออกแบบสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษ

ที่มา: นุญญารัตน์ บัวยัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สำหรับกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการนี้
หรือผู้เคยกระทำผิดรุนแรงทั้ง 7 คดี ฆ่าหรือ
ฆ่าข่มขืนเด็ก, ฆ่าข่มขืน, ฆาตกรต่อเนื่อง, ฆาตกร
โรคจิต, ลักขโมย, ขิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์
โดยการฆ่า และนักค้ายาเสพติดรายใหญ่ ที่วิจัย
ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้โดยตรง จึงสอบถามจาก
ผู้ที่มีประสบการณ์ใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับกลุ่ม
ดังกล่าวแทน เช่น ผู้คุม และอดีตผู้ต้องขังที่เคย
ก่อคดีที่ใกล้เคียง นอกจากนั้นแล้วยังมีการสืบค้น
จากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูล
ที่ช่วยให้เข้าใจประเด็นที่ต้องการให้ได้มากที่สุด

เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพัฒนางานออกแบบ
ทีมงานวิจัยได้นำแบบร่างที่ออกแบบไว้นำเสนอ
ต่อตัวแทนผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มต่างๆ ข้างต้น
โดยจัดเป็นการประชุมออกแบบเชิงปฏิบัติการที่
ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านสามารถร่วมให้ความเห็น
ต่องานออกแบบปรับปรุงแบบร่างที่นำเสนอได้
(ภาพที่ 1) จำนวน 3 ครั้ง และนำเสนอผลงานวิจัย

ซึ่งข้อแนะนำต่างๆ ได้นำไปปรับใช้ในงานออกแบบ
โดยจัดทำเป็นแบบห้องต่างๆ เพื่อเป็นต้นแบบ
ทางสถาปัตยกรรมสถานคุมขังภายหลังผู้พ้นโทษ
ที่สามารถปรับใช้ในที่ตั้งที่มีบริบทแตกต่างกันได้

■ กรณีศึกษาและการเปรียบเทียบ กรณีศึกษา

งานศึกษานี้ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา
แนวคิดของสถานคุมขังทั้งในและต่างประเทศ
โดยนำมาวิเคราะห์และค้นหาแนวทางที่เหมาะสม
สำหรับการนำมาปรับใช้กับสถานคุมขังภายหลัง
พ้นโทษในประเทศไทย โดยศึกษา 4 เรือนจำ
ที่มีแนวคิดหลักที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ Halden prison, Bastøy Prison, Anstalten Correctional
Facility และ Herstedvester Prison ซึ่งเป็นเรือนจำ
ที่คำนึงถึงมนุษยธรรมและเน้นการบำบัดฟื้นฟู
โดยวิธีการสร้างภาวะปกติ เพื่อช่วยเหลือให้

ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้โดยง่าย ภายหลังพ้นโทษ นอกจากนั้นแล้วยังทำการศึกษา บ้านกึ่งวิถี 2 แห่ง ได้แก่ บ้านปูลารายอ กาแลตาแป และ The Osborne Association ที่เน้นการฟื้นฟู ผู้พ้นโทษที่ยังไม่สามารถกลับคืนสู่ชุมชนได้ทันที ภายหลังพ้นโทษ หากในแต่ละกรณีศึกษาก็จะมี รายละเอียดที่แตกต่างกันไปซึ่งสามารถสรุป รายละเอียดแต่ละแห่งได้ ดังนี้

1) Halden prison, Norway

เรือนจำ Halden มีแนวคิดในการสร้างความพร้อมให้ผู้ต้องขังได้ออกไปเป็น “เพื่อนบ้านที่ดี” ของคนในสังคมหลังพ้นโทษ ปฏิเสธวิธีคิด การลงโทษเพื่อ “แก้แค้น” หันมาสู่แนวทางเน้น การแก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้คุมและ นักโทษสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การรับประทานอาหาร เล่นกีฬา ซึ่งเป็นปัจจัย ที่ช่วยให้เจ้าหน้าที่มีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ นักโทษอย่างแท้จริง สถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ ของเรือนจำยังได้รับการออกแบบมาเพื่อหลีกเลี่ยง ไม่ให้นักโทษรู้สึกที่กำลังถูกคุมขังอยู่ เพื่อสร้าง บรรยากาศ “ภาวะปกติ” หลังกำแพงเรือนจำ ให้ได้มากที่สุด

นักโทษส่วนใหญ่ในเรือนจำนี้เป็นนักโทษ ที่ได้รับการประเมินว่ามีศักยภาพที่จะฟื้นฟูได้ แม้ว่าผู้ต้องขังบางคนอาจจะเคยก่ออาชญากรรม รุนแรงมาก่อนก็ตาม เรือนจำ Halden มีการบำบัด ผู้ต้องขังที่มีปัญหาด้านจิตเวชและยังได้ออกแบบ ให้มีพื้นที่เฉพาะรองรับนักโทษที่ยังไม่พร้อม เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น

ผลลัพธ์ที่จับต้องได้ คือ จำนวนผู้กระทำผิดซ้ำ ภายหลังพ้นโทษในระยะเวลา 2 ปี มีจำนวนลดลง เหลือเพียง 20% ส่วนผู้ที่กระทำผิดซ้ำภายใน ระยะเวลา 5 ปีหลังพ้นโทษ มีจำนวนลดลง

เหลือเพียง 25% ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่เกินความ คาดหมายเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยผู้กระทำ ผิดซ้ำหลังพ้นโทษในอังกฤษที่สูงถึง 50% หลัง ออกจากเรือนจำไปได้ไม่เกิน 1 ปีโดยทั่วไป

หนึ่งปัจจัยในความพยายามสร้างบรรยากาศ แบบชีวิตประจำวัน คือการเปิดโอกาส ให้ครอบครัว ของนักโทษเข้าเยี่ยมได้อย่างใกล้ชิดหนึ่งครั้ง ในทุก 3 เดือน โดยนักโทษที่ผ่านการทดสอบ เฉพาะของโครงการ จะได้พักค้างแรมกับลูก ๆ และคู่ครองในบ้านพักที่จัดไว้เป็นพิเศษ ซึ่งมีทั้ง ของเล่นเด็ก เตียนนอนขนาดใหญ่สำหรับคู่สามี ภรรยา และสภาพแวดล้อมที่ไม่ต่างกับบ้านของ ครอบครัวโดยทั่วไป (Benko, J., 2015 March 26; Gentleman, A. 2012, May 18)

2) Bastøy Prison, Norway

เรือนจำแห่งนี้มีแนวคิดว่าผู้ต้องขังทุกคน สมควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพโดย ไม่คำนึงถึงความผิดในอดีต ผู้ต้องขังที่เคย กระทำผิดรุนแรงก็สามารถมาฟื้นฟูที่นี่ได้ หากได้รับการประเมินว่ามีความพร้อมและ ความสม่ำเสมอในการเข้ารับการบำบัด Bastøy Prison เป็นเรือนจำเปิดบนเกาะขนาดเล็กที่ผู้ต้องขัง ได้รับอนุญาตออกไปทำงานนอกเรือนจำ ผู้ต้องขัง จะได้รับทักษะอาชีพที่จำเป็นสำหรับการเตรียม ความปกติพร้อมกลับสู่สังคม เช่น การทำธุรกิจ การใช้คอมพิวเตอร์ งานเกษตรกรรม และ งานฝีมือ นักโทษจะต้องทำงานเพื่อแลกค่าจ้าง และค่าอาหาร ผู้ต้องขังจะถูกฝึกให้เตรียม อาหารด้วยตนเองจากวัตถุดิบที่หาซื้อได้จาก ร้านสะดวกซื้อบนเกาะ การกระทำผิดซ้ำของ ผู้พ้นโทษจากเรือนจำมีอัตรานี้ต่ำที่สุดในโลก โดยมีผู้ต้องขังเพียง 16% ที่กระทำผิดซ้ำภายใน สองปีหลังจากปล่อยตัว (Gray, A. 2017; James, E. 2013; Mathiesen, T., 1965)

เรือนจำมีสถานที่เตรียมไว้สำหรับผู้ต้องขังและครอบครัวอย่างเป็นส่วนตัว มีบ้านพิเศษที่มีสนามเด็กเล่นสามารถใช้เวลาร่วมกับบุตรหลานได้ ผู้ต้องขังบางรายอาจได้รับอนุญาตให้กลับบ้านเป็นครั้งคราวเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวและเตรียมความพร้อมสำหรับการกลับคืนสู่สังคม (Nagy, B., 2014, September 11)

3) Anstalten Correctional Facility, Greenland

เรือนจำแห่งนี้เปลี่ยนแนวคิดจากการจองจำผู้กระทำความผิดให้เป็นการเตรียมนักโทษให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ตามปกติ นอกจากการฝึกทักษะด้านอาชีพและทักษะชีวิต เรือนจำนี้ยังได้จัดเตรียมการศึกษาในระบบที่ผู้ต้องขังสามารถรับใบปริญญาเมื่อจบการศึกษา ซึ่ง 70% ของผู้ต้องขัง สามารถหางานทำได้ภายใน 1 ปี หลังปล่อยตัว

เรือนจำนี้มีจุดเด่นในด้านการออกแบบที่สนับสนุนคุณภาพความเป็นอยู่ที่ดี โดยถูกออกแบบเหมือนหมู่บ้านเล็ก ๆ บนภูเขา ผู้ต้องขังจะได้ห้องนอนส่วนตัวพร้อมห้องน้ำ ลูกกรงถูกแทนที่ด้วยหน้าต่างบานใหญ่เชื่อมกับธรรมชาติภายนอกเพื่อเยียวยาความตึงเครียดจากการอยู่ในเรือนจำ ภายในเรือนนอนมีบริเวณส่วนกลางสำหรับทำกิจกรรมร่วมกัน พื้นที่ครัวสำหรับทำอาหารด้วยตนเองและโต๊ะกินข้าวร่วมกับผู้ต้องขังและผู้คุมคนอื่น ในส่วนบริการจะมีการจัดเตรียมห้องสมุด ห้องทำงาน ลานกีฬา ไปจนถึงห้องสวดมนต์ (Johannessen, R., & Martin, 2021; Astbury, 2021, July 27)

4) Herstedvester Prison, Denmark

เรือนจำแห่งนี้เป็นเรือนจำพิเศษสำหรับผู้ต้องโทษส่วนใหญ่เป็นอาชญากรที่มีความผิดทางจิตและ

การกระทำผิดทางเพศ จึงใช้แนวทางชุมชนบำบัด (Therapeutic Community) ที่เน้นการใช้ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาตัวเอง ความเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมทัศนคติ และทักษะชีวิตของแต่ละคนจะเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนร่วมช่วยเหลือกัน (Fransen, P., & Smith, P.S., 2023) Herstedvester Prison ยังสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการรักษาผู้ต้องขังและให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัว

โปรแกรมการบำบัดทางจิตเวชช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถฟื้นตัวและจัดการกับอาการของตนเองได้ โปรแกรมการบำบัดการลงละเมิดทางเพศเน้นการสร้างความเข้าใจพฤติกรรมและเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง เช่น ทักษะความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตประจำวัน การจัดการความโกรธ และการควบคุมอารมณ์ที่รุนแรง การป้องกันความรุนแรงและการใช้ชีวิตที่ปราศจากการคุกคามความช่วยเหลือในการหลุดพ้นจากอาชญากรรมของตนเอง ซึ่งอัตราของผู้กระทำผิดซ้ำหลังพ้นโทษมีค่าเฉลี่ยที่ 20% ต่ำกว่าเรือนจำอื่น ๆ ในประเทศเดนมาร์ก (Kriminalforsorge, 2023; Stevens, A., 2012, p.14)

5) บ้านปูลารายอ กาแลตาแป, นราธิวาส

บ้านกึ่งวิถีแห่งนี้มีแนวทางในการดูแลผู้พ้นโทษที่ไม่มีบ้านจะกลับหรือครอบครัวยังไม่พร้อมที่จะรองรับ โดยบ้านแห่งนี้มีแนวคิดในดูแลสมาชิกให้ม่กำลังกายกำลังใจที่แข็งแกร่งพร้อมกลับไปสู่ชุมชนโดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ปัจจุบันมีทั้งการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิตและการฝึกอาชีพที่สนับสนุนจากทุนชุมชน เช่น ทำข้าวเกรียบ ปลุกผักสลัด สวนสมุนไพร

และการทำกระชังปลากระพง นอกจากนั้นแล้ว สมาชิกในบ้านยังได้ร่วมกับสังคมภายนอก ทำงานสาธารณประโยชน์ในหลายๆ ประการ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน ซึ่งจากข้อมูล ในปี 2565 พบว่า ผู้พันโทษ 69% กลับสู่ ครอบครัว 7% กลับไปกระทำผิดซ้ำ สมาชิกที่เหลือ ยังคงดำเนินการฟื้นฟูในบ้านปูลารายอ (Vasin Suwannarat, Kawintra Uttamaparakrom & Rachadee Binwang, 2022, pp.68-70)

บ้านแห่งนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้สึกปลอดภัยพร้อมไปกับการสร้างความเข้าใจและแรงสนับสนุนจากชุมชน โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรม สาธารณะต่างๆ ที่ดำเนินการร่วมกัน ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของบ้านกึ่งวิถีพร้อมช่วยเหลือ ผู้พันโทษในการกลับคืนสู่สังคม ซึ่งเป็นอีก หนทางหนึ่งในการป้องกันอาชญากรรม (Bangkok Biz News, 2020, December 4; Bangkok Biz News, 2022, January 29)

6) The Osborne Association, United State of America

บ้านกึ่งวิถีแห่งนี้มีเป้าหมายในการคืนพลเมืองให้กับสังคม ซึ่งจะช่วยให้พักพิงที่ปลอดภัยสำหรับผู้พันโทษเพื่อให้ตั้งตัวได้หลังจากการถูกจองจำมาเป็นเวลานาน เนื่องจากกลุ่มผู้พันโทษจากเรือนจำมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น

ผู้พันโทษสูงอายุ แม่และลูกเล็ก วัยรุ่นและเด็ก แต่ละกลุ่มจะมีความเปราะบางในประเด็นที่แตกต่างกัน บ้านกึ่งวิถีนี้จึงออกแบบให้เหมือนอพาร์ทเมนต์ให้เช่าทั่วไป โดยมีหลายสาขากระจายอยู่ทั่วประเทศและดำเนินการบำบัดฟื้นฟูในรายละเอียดที่แตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มเปราะบาง โดยมีเป้าหมายในการดูแลตลอดเส้นทางเพื่อให้ได้งานทำที่จะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองทางการเงินได้ในท้ายที่สุด

The Osborne Association ยังให้การสนับสนุนครอบครัวของผู้พันโทษ เพื่อช่วยให้สมาชิกอื่นๆ ในบ้านมีความพร้อมที่จะรับผู้พันโทษกลับสู่ความอบอุ่นอีกครั้ง โดยมั่นใจว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แน่นแฟ้นจะส่งผลลัพธ์ที่ดีหลังผู้พันโทษและลดโอกาสกลับไปกระทำผิดซ้ำได้ (Tomberg, K.A., Moreno, G., Cobar, P., & Alexander, N. 2020, pp.40-41; Osborne, 1924) ในแต่ละปี บ้านกึ่งวิถีภายใต้การบริหารของ The Osborne Association จะดูแลผู้เข้าร่วมโครงการมากกว่า 10,000 คนเฉพาะในนิวยอร์ก ซึ่ง 81% ของผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพไม่กระทำผิดซ้ำอีกใน 2 ปี (Osborne, 2025)

จากกรณีศึกษาทั้ง 6 กรณี สามารถวิเคราะห์สรุปเป็นปัจจัยความสำเร็จที่ช่วยกำหนดแนวทางในการออกแบบสถานคุมขังภายหลังผู้พันโทษต้นแบบในประเทศไทย ดังตารางที่ 1 นี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบปัจจัยความสำเร็จระหว่างกรณีศึกษา 6 กรณี

ปัจจัยความสำเร็จ	Halden prison	Bastøy Prison	Anstalten Correctional Facility	Herstedvester Prison	บ้านปูลารายอ กาแลตาเป	The Osborne Association
แนวคิดหรือนโยบายของสถานคุมขัง	สร้างความพร้อมให้ผู้ต้องขังได้ออกไปเป็นเพื่อนบ้านที่ดี	ทุกคนสมควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพโดยไม่คำนึงถึงอดีต	เปลี่ยนการจองจำเป็นการเตรียมกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้	แนวทางชุมชนบำบัด เน้นให้ผู้ต้องขังร่วมกันและช่วยกันฟื้นฟูพัฒนาตัวเอง	สร้างความเข้าใจและแรงสนับสนุนจากชุมชนผ่านการมีส่วนร่วม	เป็นที่พักพิงที่ปลอดภัยเพื่อให้ตั้งตัว ภายหลังการถูกจองจำมายาวนาน
กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ใช้งาน)	-ผู้ต้องขัง -ผู้ต้องขังกระทำผิดรุนแรง	-ผู้ต้องขัง -ผู้ต้องขังกระทำผิดรุนแรง	-ผู้ต้องขัง -ผู้ต้องขังกระทำผิดรุนแรง	ผู้ต้องขังที่มีความผิดทางจิตและการกระทำผิดทางเพศ	ผู้พ้นโทษที่ครอบครัวยังไม่พร้อมรองรับ	ผู้พ้นโทษและครอบครัวเปราะบาง
แนวทางการบำบัดฟื้นฟู	สร้างบรรยากาศภาวะปกติ เสริมทักษะทั้งใจและกาย	ฝึกอาชีพและทำงานจริงนอกเรือนจำ	ฝึกทักษะอาชีพทักษะชีวิต มีการศึกษาในระบบให้เรียนรู้ สามารถได้รับปริญญา	ฝึกจัดการกับอาการของตนเอง เข้าใจพฤติกรรม และเรียนรู้การควบคุมตนเอง	เสริมกำลังกาย กำลังใจให้พร้อมกลับไปสู่ชุมชน	ดูแลให้เข้าไปสู่การพึ่งพาตนเองได้
การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวเยี่ยมได้อย่างใกล้ชิดพักค้างกับผู้ต้องขังได้	เรือนจำมีพื้นที่สำหรับพักค้างและได้กลับบ้านบางเวลาเพื่อสัมพันธ์กับครอบครัว	เรือนจำอนุญาตให้ครอบครัวเข้าเยี่ยม แต่ไม่มีข้อมูลระบุว่า เป็นปัจจัยหนึ่งในการบำบัด	ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัว	ทำกิจกรรมสาธารณะร่วมกับชุมชน	ครอบครัวผู้พ้นโทษเข้าร่วมบำบัดการพร้อมรับผู้พ้นโทษกลับบ้าน
การออกแบบสภาพแวดล้อม	สถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ออกแบบเพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกคุมขัง	เรือนจำเปิดเหมือนหมู่บ้านบนเกาะขนาดเล็ก	ออกแบบความเป็นอยู่ที่ดี เชื่อมกับธรรมชาติ เพื่อเยียวยาความตึงเครียด	สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการรักษาและการเรียนรู้ร่วมกัน	มีลักษณะเป็นบ้านที่ตั้งในชุมชน	มีลักษณะเป็นอพาร์ทเมนต์
ผลลัพธ์รูปธรรม	อัตราการกลับเข้าเรือนจำลดลงเหลือเพียง 20%	อัตราการกลับเข้าเรือนจำต่ำสุดเหลือเพียง 16%	อัตราการกลับเข้าเรือนจำลดลงเหลือเพียง 20%	อัตราการกลับเข้าไปในเรือนจำลดลงเหลือเพียง 20% และ 70% หากงานทำได้ภายใน 1 ปี	อัตราการกลับสู่ครอบครัว 69% และอัตราการกลับเข้าเรือนจำเพียง 7%	81% ของผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพ ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกใน 2 ปี

ที่มา: ผู้วิจัย

■ ผลการวิจัยและการออกแบบ

แนวทางการออกแบบสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้มุมมองต่อการออกแบบสถานคุมขังฯนี้ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วสามารถสรุปออกมาได้เป็น 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย (a victim-centered justice approach),

2) มุมมองผ่านสังคมซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อแนวคิดในช่วงเวลานั้น ๆ (social centered justice approach) และ 3) การเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างความยั่งยืนด้านรายได้ให้กับผู้ก้าวพลาด (an economic-centered justice approach) ซึ่งในรายละเอียดแต่ละประเด็นสามารถแสดงผลเปรียบเทียบผ่านตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แนวคิด Victim Centric, Social Centric, Economic Centric

	Victim Centric	Social Centric	Economic Centric
ความหมาย	ผู้เสียหายหรือเหยื่อเป็นศูนย์กลาง	สังคมเป็นศูนย์กลาง	เศรษฐกิจเป็นศูนย์กลาง
แนวคิด	ให้ความสำคัญและช่วยเหลือเหยื่อ ความรุนแรงหรือคดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ ในครอบครัว รวมถึงคดีซึ่งเกิดกับคนในชุมชนเดียวกันกับเหยื่อ โดยมุ่งเน้นที่การคุ้มครองและฟื้นฟูสภาพจิตใจและร่างกายของเหยื่อ	ให้ความสำคัญกับผู้กระทำผิดโดยมีความเชื่อว่า วันหนึ่งผู้เสียหายกับผู้กระทำผิด จะสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมเดิมด้วยกันได้ แนวทางนี้มุ่งเน้นที่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อโอกาสของผู้พ้นโทษในการกลับคืนสู่สังคม	ให้ความสำคัญกับผู้กระทำผิดมุ่งเน้นที่การช่วยให้ผู้พ้นโทษสามารถหางานประกอบอาชีพและสร้างรายได้ได้ด้วยตนเอง เป็นแนวทางในการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ของรัฐพร้อม ๆ กัน
ปัญหา	ผู้กระทำผิดได้รับโทษทางอาญาเมื่อได้รับการปล่อยแล้วกลับมาอยู่ในพื้นที่เดียวกันกับเหยื่อ สร้างความไม่ปลอดภัย ขอบข่ายทางจิต อาจนำมาสู่ความคิดแค้นแค้นทดแทน	สังคมขาดความไว้วางใจในการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง เกิดความกังวลต่อผู้พ้นโทษว่ายังมีแนวโน้มที่อาจจะกระทำความรุนแรงต่อทรัพย์และชีวิต	ค่าใช้จ่ายในสถานที่คุมขังสูง อันเป็นผลมาจากจำนวนผู้ต้องขังมีมากเกินไป ความสามารถในการดูแลได้ทั่วถึงส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาในการบริหารงบประมาณ
การออกแบบสถานที่ยุติธรรมหลังพ้นโทษ	สร้างความรู้สึกลดลงแก่ผู้เสียหาย ผู้พ้นโทษอาจได้รับคำสั่งไม่ให้เข้าใกล้ผู้เสียหาย ตัวอย่างเช่น เป็นการย้ายถิ่นออกไปอยู่ชุมชนอื่นที่ไกลจากผู้เสียหาย	ให้ความสำคัญกับกระบวนการในการอบรมแก้ไข ฟื้นฟู โดยเชื่อมั่นและให้โอกาส ผู้เคยกระทำผิดในการกลับคืนสู่สังคม	ผู้พ้นโทษควรมีทักษะทางวิชาชีพที่สามารถทำงานได้จริง เมื่อกลับเข้าสู่สังคม
ข้อดี	ช่วยให้แน่ใจว่าเสียงและความต้องการของเหยื่อได้ถูกรับฟัง	นำไปสู่การแก้ไขปัญหายั่งยืน และส่งเสริมความรู้สึกรับผิดชอบในการแก้ปัญหาพร้อมกัน	นำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและวัดผลได้ รวมถึงช่วยส่งเสริมความมั่นคงและการเติบโตทางเศรษฐกิจ
ข้อเสีย	มีความเสี่ยงที่จะละเลยสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาความรุนแรงจากทั้งฝั่งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ อาจต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการสนับสนุนรายบุคคล	มีความเสี่ยงที่จะมองข้ามความต้องการเฉพาะของบุคคล เช่น การรับฟังเหยื่อ รวมถึงมีความยากที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง เช่น การสื่อสารความปลอดภัยสู่สังคม	มีความเสี่ยงที่จะละเลยต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ที่มา: ผู้วิจัย

การจะระบุแนวทางใดใน 3 แนวทางนี้เหมาะสมที่สุดคงเป็นไปได้ยาก แนวทางที่เหมาะสมจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะและความต้องการของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม แนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการบูรณาการทั้งสามมุมมองเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความต้องการของผู้พันโทและเหยื่อ บทบาทระบบและโครงสร้างทางสังคม รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ การบูรณาการทั้ง 3 แนวทางนี้สามารถช่วยให้ผู้พันโทฟื้นฟูสภาพจิตใจและร่างกาย สามารถหางานประกอบอาชีพสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข โดยจะต้องไม่ละเลยการประเมินถึงปัจจัยต่าง ๆ รอบด้านของผู้พันโท เช่น 1) ประเภทของความผิดที่ผู้พันโทก่อ 2) ประวัติอาชญากรรม 3) สภาพจิตใจและร่างกาย 4) ทักษะและความสามารถ 5) ความต้องการและเป้าหมาย และ 6) การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่ต้องพิจารณา เช่น นโยบายและทรัพยากรที่มีอยู่ ความพร้อมด้านกำลังพลกับผู้เชี่ยวชาญ ด้านการดูแลสุขภาพจิต ด้านแรงงาน หรือนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้เป็นบุคลากรสำคัญ ในการให้คำแนะนำและการสนับสนุนที่จำเป็น ในการเลือกแนวทางที่จะปฏิบัติต่อผู้พันโทที่เหมาะสมที่สุด

ที่ตั้งโครงการสถานคุมขังภายหลังพันโท

จากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีผู้พันโทที่ได้รับคำสั่งให้คุมขังภายหลังพันโท 5 คน (สัมภาษณ์ผู้คุมในวันที่ 7 มีนาคม 2567) แดน 13 ภายในเรือนจำกลางคลองเปรม จึงถูกปรับใช้เป็นสถานคุมขังภายหลังพันโท ซึ่งการเลือกใช้ดังกล่าว

มีสาเหตุจากการจัดการที่สะดวกต่อการควบคุมและประหยังบประมาณซึ่งเหมาะสมต่อสถานการณ์ที่พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เพิ่งประกาศใช้ ซึ่งทางกรมราชทัณฑ์สามารถใช้อุบลลากรในฝ่ายต่าง ๆ ภายในเรือนจำได้อีกทั้งยังไม่จำเป็นต้องสร้างอาคารใหม่รองรับจำนวนผู้พันโทที่ยังมีจำนวนน้อย การปรับพื้นที่เรือนจำเดิมให้เป็นสถานที่คุมขังภายหลังพันโทจึงเหมาะสมกับกรณีเร่งด่วนที่ต้องบังคับใช้หรือในภาวะที่ยังไม่มีสถานที่คุมขังอื่นที่เหมาะสมกว่า

แม้ว่าสถานที่ตั้งดังกล่าวจะอยู่ภายในเรือนจำซึ่งขัดต่อแนวคิด“การคุมขังไว้ในสถานที่ที่มีประโยชน์จำ” หากแต่ในความเป็นจริงปัจจุบันที่ผู้พันโททั้ง 5 คน มีอาการจิตเวชและอาจจะมีการก้าวร้าวจนถึงขั้นสามารถทำร้ายผู้อื่นได้ เมื่อได้รับการกระตุ้นที่ไม่เหมาะสม (สัมภาษณ์ผู้คุมในวันที่ 7 มีนาคม 2567) การควบคุมให้อยู่ภายในพื้นที่จึงยังคงใช้เป็นแนวปฏิบัติหลักอยู่ เนื่องจากสถานที่ในการคุมขังนี้ยังอยู่ในพื้นที่ที่มีการเฝ้าระวังเข้มงวดสูง จึงช่วยให้สังคมมั่นใจได้ว่าระหว่างที่ผู้พันโทเหล่านี้อยู่ในการควบคุมดูแล การกลับไปทำร้ายผู้อื่นและการกระทำความผิดซ้ำในคดีร้ายแรงจะไม่มีโอกาสเกิดขึ้นอีก

อย่างไรก็ตาม งานศึกษานี้ได้เสนอแนะที่ตั้งโครงการทางเลือกอื่น ไม่ว่าจะเป็นอาคารเดิมที่ไม่ได้ใช้งานหรืออาคารที่ยังคงใช้งานแต่ขอตัดแปลงบางพื้นที่หรือบางอาคารมาเป็นสถานคุมขังฯ เช่น อาคารภายในสถานพยาบาล โรงเรียน หรือโรงงานต่าง ๆ สถานที่เหล่านี้มักจะมีแนวทางการออกแบบที่คำนึงถึงการควบคุมความปลอดภัยในระดับปานกลาง ซึ่งยืดหยุ่น

และสะดวกต่อการปรับการควบคุมให้เข้มข้นขึ้น หรือลดความเข้มงวดได้ อีกทั้งประโยชน์ใช้สอยของอาคารเดิมก็ช่วยสื่อสารความไม่เป็นเรือนจำได้เป็นอย่างดี เนื่องจากภาพลักษณ์ของอาคารเดิมนั้นๆ ไม่ใช่เรือนจำ ตัวอย่างเช่น สังคมจะรับรู้โรงพยาบาลในฐานะการรักษาพยาบาล โรงเรียนจะสื่อสารการให้ความรู้และบ่มเพาะศักยภาพของบุคคล ขณะที่โรงงานจะให้โอกาสในการทำงานจริง ซึ่งครอบครัวของผู้พ้นผิดก็อาจจะรู้สึกผ่อนคลายที่ชุมชนจะรับทราบว่าคนในครอบครัวเขาได้รับการดูแลบ่มเพาะในสถานที่ที่ไม่ใช่เรือนจำ

ผลการออกแบบประโยชน์ใช้สอยสถานคุมขัง ภายหลังพ้นโทษ

การออกแบบอยู่บนแนวคิดหลัก คือ การสร้างภาวะปกติให้กับผู้พ้นโทษ ซึ่งสามารถแบ่งพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยออกเป็น 6 กลุ่ม ประกอบด้วย พื้นที่ควบคุม พื้นที่ส่วนตัวของผู้พ้นโทษ พื้นที่ส่วนกลาง พื้นที่บำบัดและห้องพยาบาล พื้นที่เรียนรู้และนันทนาการ และพื้นที่ฝึกวิชาชีพ (ภาพที่ 2) โดยแต่ละกลุ่มพื้นที่มีรายละเอียดและแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 2 ผลงานออกแบบพื้นที่ใช้สอยต่างๆ ในสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษต้นแบบ

ที่มา: กิตตินันท์ ดันติวงศ์ และบุญญารัตน์ บัวยัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

1) พื้นที่ควบคุม ประกอบไปด้วย ห้องตรวจค้น ห้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ห้องพักผ่อน เจ้าหน้าที่ และห้องปลอดภัย มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้พันโทษ ผู้คุมที่เลี้ยง

3) พื้นที่ส่วนกลาง ประกอบไปด้วย ห้องส่วนกลาง ห้องรับประทานอาหาร ห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชาย จัดให้มีขึ้นเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้อาศัยในสถานคุมขังนี้ ผู้พันโทษและ

ภาพที่ 3 ห้องนอนส่วนตัวสำหรับผู้พันโทษที่อาศัยในสถานคุมขังที่ไม่ใช่เรือนจำ

ที่มา: กิตตินันท์ ตันติวงศ์ และบุญญารัตน์ บัวยัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

และญาติ สำหรับห้องปลอดภัยจะใช้เพื่อการกักขังผู้ถูกคุมขัง ในกรณีที่มีอาการคลุ้มคลั่งและจะทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นเท่านั้น

2) พื้นที่ส่วนตัว ประกอบไปด้วย ห้องนอนส่วนตัวสำหรับผู้พันโทษ (ภาพที่ 3) ห้องรับรองญาติ และห้องนอนรับรองญาติ มีจุดประสงค์เพื่อการสร้างความเป็นส่วนตัวสำหรับผู้พันโทษและครอบครัวหรือญาติ เนื่องจากครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการบำบัดรักษาเพื่อการกลับคืนสู่ชุมชน ทั้งนี้การเยี่ยมชมอย่างใกล้ชิดก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการคุ้นชินซึ่งกันและกัน หากพื้นที่เหล่านี้ก็ยังอยู่ในการเฝ้าระวังของผู้คุมที่เลี้ยง

ผู้คุมที่เลี้ยงสามารถทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งการทำอาหาร การพูดคุย การพักผ่อนต่าง ๆ เหมือนหนึ่งอาศัยอยู่กับญาติและเพื่อน

4) พื้นที่บำบัดและห้องพยาบาล ประกอบไปด้วย ห้องปฐมพยาบาล ห้องบำบัดแบบเดี่ยว และห้องบำบัดแบบกลุ่ม เป็นพื้นที่สำคัญสำหรับผู้พันโทษในการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อให้กลับมามีความเข้มแข็งในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ กระบวนการที่เข้มข้นและกิจกรรมบำบัดหลาย ๆ กิจกรรมจะเป็นส่วนช่วยให้สังคมมั่นใจได้ว่า ผู้ที่ออกไปจากสถานที่แห่งนี้จะปลอดภัยและไม่เป็นภัยต่อสังคมแล้ว

ภาพที่ 4 ร้านค้าภายในสถานคุมขัง ที่จัดเตรียมของใช้ในชีวิตประจำวันเหมือนร้านของชำทั่วไป

ที่มา: กิตตินันท์ ดันติวงศ์ และบุญญารัตน์ บัวยัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

5) พื้นที่เรียนรู้และนันทนาการ ประกอบไปด้วย ห้องเรียน สนามกีฬาในร่ม และสนามกีฬากลางแจ้ง พื้นที่พักผ่อนในสวน และพื้นที่ปฏิบัติการ เป็นอีกหนึ่งกลุ่มพื้นที่ที่จะช่วยบำบัดทางด้านจิตใจ และเพิ่มพูนความแข็งแรงทั้งการได้ฝึกฝนทั้งร่างกาย การสร้างความเข้าใจในการใช้กติการ่วมกัน รวมถึงการเรียนรู้ด้านวิชาการ เพื่อให้เท่าทันต่อสังคม

6) พื้นที่ฝึกวิชาชีพ ประกอบไปด้วย พื้นที่ฝึกอาชีพงานฝีมือ เรือนเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ และร้านสะดวกซื้อ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่เพิ่มทักษะวิชาชีพที่สามารถใช้ได้จริง ซึ่งอาชีพที่ฝึกฝนอาจจะปรับเปลี่ยนตามบริบทที่เหมาะสมของพื้นที่ที่ได้ เช่น การทำเกษตรเลี้ยงสัตว์ การซ่อมรถ การทอผ้า การทำอาหาร การขายของชำ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วยังเป็นการสร้างภาวะปกติเหมือนชีวิตประจำวันภายนอก เช่น มีการหารายได้และการใช้จ่ายซื้อของในร้านค้าที่จัดเตรียมไว้ (ภาพที่ 4)

พื้นที่ประโยชน์ใช้สอยทั้ง 6 กลุ่มนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษในบริบทที่แตกต่างกันได้ ไม่ว่าที่ตั้งของสถานคุมขังจะถูกกำหนดให้อยู่บริเวณใด

■ การอภิปรายผล

เนื่องจากงานออกแบบนี้อยู่บนข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับสถานคุมขังและการดูแลผู้กระทำผิด หากแต่งานออกแบบนี้ยังเป็นเพียงแนวทางต้นแบบที่ยังไม่ได้ถูกนำไปสร้างจริงและใช้งานจริง การประเมินงานออกแบบจึงเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้แนะนำให้ประเมินปัจจัยความสำเร็จของสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับแนวทางการปฏิบัติในการบำบัดฟื้นฟู โดยมีปัจจัยที่เสนอแนะดังต่อไปนี้

การสร้างภาวะปกติ เช่น การมีห้องพักเดี่ยว ห้องส่วนกลาง ห้องนอนรับรองญาติที่สามารถให้ครอบครัวร่วมพักกับผู้พ้นโทษ ร้านสะดวกซื้อ และพื้นที่ปกติอื่น ๆ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการฟื้นฟู หากควรประเมินควบคู่ไปกับการสร้างความสัมพันธ์ของผู้พ้นโทษและผู้ควบคุมที่เหมาะสมและสมดุล กล่าวคือ ผู้ควบคุมดูแลต้องมีความเข้มงวดในการเฝ้าระวังความปลอดภัย แต่ยืดหยุ่นในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันร่วมกัน

สภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่เรือนจำ เช่น การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การกำหนดให้อาคารมีรูปลักษณ์ความเป็นบ้านโดยลดทอนการใช้อิฐก่อประกอบที่จะสื่อถึงเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นลูกกรง กำแพงสูงหรือความไม่เป็นส่วนตัว ซึ่งแนวปฏิบัติภายในสถานคุมขังนี้ก็จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมการบำบัดในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งการเพิ่มความแข็งแรงทางร่างกาย การเสริมส่งจิตใจ และการสร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกัน

การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน เช่น การยอมรับให้ครอบครัวมาเยี่ยมอย่างใกล้ชิด และสามารถพักค้างกับผู้พ้นโทษได้ โดยมีสถานที่รองรับที่สามารถดูแลความปลอดภัยได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นแล้ว การสร้างสถานคุมขังตั้งอยู่ในชุมชนสามารถกำหนดให้มีพื้นที่ฝึกอาชีพผ่านการทำงานจริงและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้งานได้ เช่น ร้านอาหาร ร้านล้างรถ หรือร้านค้าที่มีผู้พ้นโทษเป็นพนักงาน

ประเด็นเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำหรับการประเมินความสำเร็จของสถานคุมขังที่ไม่ใช่เรือนจำได้ อย่างไรก็ตามปัจจัยที่สามารถชี้วัดได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน คือ การลดลงของ

อัตราการกระทำผิดซ้ำและอัตราการกลับสู่เรือนจำของผู้เคยกระทำผิด (Nagy, 2014, September 11; Wangare, & Murimi, 2023, November 8)) ซึ่งยังไม่สามารถพิสูจน์ทราบได้ในชั้นตอนนี้

■ บ่อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

สถานคุมขังภายหลังพ้นโทษเป็นวิธีการหนึ่ง ที่รัฐมอบหมายให้มีหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจ เรื่องความปลอดภัยให้กับสังคมจากผู้ที่เคยกระทำ ความรุนแรง งานวิจัยและออกแบบนี้ จึงได้นำเสนอถึงการสื่อสารถึงกระบวนการบำบัดฟื้นฟูเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณะ ซึ่งควรดำเนินการไปพร้อมกันกับการผลักดันให้เกิดกลไกในการช่วยเหลือ ติดตาม และดูแล โดยต้องปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษให้เป็นอย่างดี และควรละเอียดอ่อนต่อความต้องการความช่วยเหลือ รวมถึงการออกแบบกิจกรรมการสนับสนุน การฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อความต้องการความช่วยเหลือที่ต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการออกแบบ

ประโยชน์หลักของงานออกแบบนี้ นอกจากจะใช้เป็นคู่มือในการออกแบบสถานคุมขังให้กับสถานที่ที่ไม่ใช่เรือนจำในบริบทต่าง ๆ แล้ว ต้นแบบนี้ยังสามารถปรับใช้กับเรือนจำหรือสถานกักกันอื่น ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้ดีขึ้นได้ โดยนักวิจัยเชื่อว่าสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ชีวิต และการมีวิถีชีวิตที่ดีภายในสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพ จะช่วยลดการกระทำผิดซ้ำและไม่หวนคืนสู่เรือนจำอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมที่ดีเพียงอย่างเดียว อาจไม่ได้เป็นประกันว่าผู้ต้องขังจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก แต่จำเป็นต้องมีปัจจัยเสริมอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงของผู้กระทำความผิดเอง การเข้าถึงการบำบัดฟื้นฟูพัฒนาตนเองอย่างจริงจัง การมีโอกาสด้านการศึกษาที่เพิ่มทักษะและโอกาสในการได้งานทำ การมีสุขภาพจิตที่ดีเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลาย การมีโอกาสด้านการติดต่อกับครอบครัวเพื่อช่วยในด้านการสร้างแรงจูงใจในการปรับตัวและการได้รับโอกาสในการทำงาน ฝึกอาชีพ และประกอบธุรกิจที่นำไปสู่อนาคตที่มั่นคงยั่งยืน

ปัญหาข้อจำกัดและแนวทางแก้ไข

ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ที่ตั้งที่เหมาะสมต่อสถานคุมขังเพื่อผู้พ้นโทษนี้ควรเป็นที่ใด ซึ่งในปัจจุบัน ปี 2567 แดน 13 ภายในเรือนจำกลางคลองเปรม เป็นสถานที่ที่ถูกปรับใช้ให้ตอบรับพระราชบัญญัตินี้ เป็นผลให้การนำเสนอของานออกแบบภายใต้แนวทาง “ไม่ใช่เรือนจำ” นั้นยากที่จะประสบความสำเร็จได้ ที่ตั้งอื่นๆ ในบริบทที่ต่างออกไปจึงถูกนำเสนอเพื่อเป็นทางเลือก เช่น การออกแบบอาคารใหม่ในพื้นที่เกษตรที่มีทัศนสถานเป็นเจ้าของ หรือการปรับปรุงอาคารเก่าที่ตั้งอยู่ในชุมชนต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แต่ละทางเลือกย่อมมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน เช่น ความคุ้มค่าด้านงบประมาณสำหรับการก่อสร้างอาคารใหม่กับจำนวนผู้พ้นโทษรุนแรงที่มีจำนวนน้อย การยอมรับของชุมชนที่มีต่อการมีอยู่ของสถานคุมขังสำหรับผู้พ้นโทษที่เคยก่อคดีรุนแรง

ข้อคิดเห็นจากทีมงานวิจัย

ตลอดช่วงเวลาของการวิจัยและออกแบบสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษ ทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนข้อมูลความเห็นในหลากหลายประเด็น ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านเริ่มบทสนทนาด้วยการออกตัวว่าไม่เห็นด้วยกับการคุมขังภายหลังพ้นโทษ โดยให้สาเหตุที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความเคารพต่อสิทธิของผู้พ้นโทษ หรือเป็นการใช้งบประมาณจำนวนมากในการสร้างสถานที่คุมขังใหม่โดยไม่จำเป็น ซึ่งบางท่านแนะนำว่าควรใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการผู้พ้นโทษเดิมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพและนำมาปฏิบัติใช้อย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม ทีมผู้วิจัยตระหนักได้ว่า สถานะของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมีความเกี่ยวข้องกับผู้พ้นโทษในระยะที่แตกต่างกัน ความห่าง-ความใกล้ชิดมีผลต่อมุมมองและการนำเสนอรูปแบบสภาพแวดล้อมและแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน การกระทำผิดที่รุนแรงของผู้พ้นโทษอาจจะเกิดจากสาเหตุและภูมิหลังที่ต่างกัน ขณะที่คนหนึ่งอาจจะกระทำความผิดต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหลายสิบปีด้วยพื้นที่เติบโตมาในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง อีกคนหนึ่งอาจจะใช้ 1 วินาทีในการกระทำความผิดที่ใหญ่โตด้วยการขาดความยับยั้งชั่งใจชั่วขณะ หากแต่สังคมภายนอกอาจจะไม่ได้รับรู้อย่างถ่องแท้ถึงความหลากหลายสาเหตุและภูมิหลังแห่งการกระทำรุนแรงของแต่ละคน วิธีการแก้ไขให้ถูกต้องรายบุคคลจึงควรมีวิธีการที่ละเอียดอ่อนแตกต่างกัน

เมื่อกระบวนการยุติธรรมมอบหมายให้เรือนจำเป็นเจ้าภาพหลักในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง หากแต่สัดส่วนจำนวนผู้คุมต่อผู้ต้องขังยังไม่สมดุลพอที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ไขฟื้นฟูและดูแลนักโทษแต่ละคน สังคมจึงยังคงหวาดระแวงในความปลอดภัยในวันที่ผู้เคยกระทำผิดได้รับการปลดปล่อย โดยเฉพาะผู้ที่เคยกระทำผิดขั้นรุนแรง สถานคุมขังภายหลังพ้นโทษจึงต้องรับช่วงต่อในการสร้างความรู้สึกลดภัยให้กับสาธารณะ ทั้งนี้โอกาสและความเข้าใจของสังคมที่จะหดยีนให้ผู้เคยกระทำผิดเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้งานออกแบบสถานคุมขังภายหลังพ้นโทษสามารถเกิดขึ้นได้จริง

■ บรรณานุกรม

- Astbury, J. (2021, July 27). *Hammer Lassen and Friis & Moltke design "humane prison" in Greenland's capital*. Dezeen. <https://www.dezeen.com/2021/07/27/anstalten-prison-nuuk-greeland-schmidt-hammer-lassen-friis-moltke/>
- Bangkok Biz News. (2020, December 4). Somsak launches Khao Bin Prison tourism project to create opportunities and careers for inmates. Bangkok Biz News. <https://www.bangkokbiznews.com/politics/911049>
- Bangkok Biz News. (2022, January 29). His Royal Highness Prince Pacharakitiyapha monitored the progress of the operation of the "Pula-Rayong Galatapae Semi-Way" house. Bangkok Biz News. <https://www.bangkokbiznews.com/news/985360>
- Benko, J. (2015 March 26). The Radical Humaneness of Norway's Halden Prison: The Goal of the Norwegian Penal system is to get inmates out of it. New York Times Magazine
- Fransen, P., & Smith, P. S. (2023). Shaping nordic punishment. *Nordic criminal justice in a global context*. New York: Routledge, pp.39-58.
- Gentleman, A. (2012, May 18). *Inside Halden, the most humane prison in the world* Andreas. The Guardian. <https://www.theguardian.com/society/2012/may/18/halden-most-humane-prison-in-world>
- Gray, A. (2017, June 2). *This Norwegian prison is the nicest in the world*. The World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2017/06/this-norwegian-prison-is-the-nicest-in-the-world/>
- James, E. (2013). "Bastøy: The Prison That Works". The Guardian. from URL The Guardian. <https://www.theguardian.com/society/2013/sep/04/bastoy-norwegian-prison-works>
- Johannessen, R., & Martin, T. M. (2021). 5 Walls and islands. *Architectural Anthropology: Exploring Lived Space*, 90.
- Khaosabuy, C., (2020). Legal problems of the drug rehabilitation project [Unpublished master's thesis]. Sripatum University.

- Kriminalforsorgen. (2023). *Herstedvester Fængsel, Direktoratet for Kriminalforsorgen*. <https://kriminalforsorgen.dk/steder/herstedvester-faengsel/>
- Mathiesen, T. (1965). The Defences of the weak a sociological study of a Norwegian correctional institution London, Tavistock Publications.
- McNeill, F. (2014). Punishment as rehabilitation. In: Bruinsma, Gerben and Weisburd, David (eds.) *Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. Springer, New York, pp. 4195-4206.
- Ministry of Justice. (2023, January 23). *D-Day! JSOC law comes into effect, social protection surveillance for up to 10 years*. Ministry of Justice of Thailand. <https://www.moj.go.th/view/80105>
- Nagy, B. (2014, September 11). *Bastoy Prison: Creating Good Neighbors*. Pulitzer Center. <https://pulitzercenter.org/stories/bastoy-prison-creating-good-neighbors>
- Nattawat Suttiyotin. (2012). *Advanced criminal law and criminology*. Punishment theory. School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University.
- Office of Justice Affairs. (2019). Legal Framework and Measures for Preventing Recidivism in Sexual Offense Cases. <https://justicechannel.org/wp-content/uploads/2021/07/รายงาน-การกระทำผิดซ้ำคดีทางเพศ QR-code.pdf>
- Osborne. (2025 January 12). Osborne works to replace punitive systems with community-generated solutions that promote healing, equity, accountability, and justice. Our Impact. <https://www.osborneny.org/our-impact>
- Pokpong, S.,(2021). Legal Development to Prevent Danger from Offenders or Ex-prisoners Who Have Harmful Behaviours to Society, Phase 1. Vol. 50 No. 4 (2564): Thammasat Law Journal. pp.504-531.
- Tomberg, K.A., Moreno, G., Cobar, P., & Alexander, N. (2020). *Returning Home: A Descriptive Evaluation of Prepare in New York City*. New York, NY: Research and Evaluation Center, John Jay College of Criminal Justice, City University of New York.
- Vasin Suwannarat, Kawintra Uttamaprakrom & Rachadee Binwang, (2022). Monitoring and Evaluation of Participants in the Baan Pularayoh Galatapa Project. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Justice.
- Wangare, J., & Murimi, R. (2023, November 8). *15 of the best prisons in the world that you would confuse for a home*. Yen News. <https://yen.com.gh/facts-lifehacks/228168-prisons-world-confuse-a-home/>

